

Έθιμα του Πάσχα στην Κύπρο

Όνομα: Τάξη: Ημερομηνία:

Κάθε γωνιά του ελληνισμού, έχει και ένα αποκλειστικά δικό της τρόπο να δείχνει την πίστη και τον πολιτισμό της. Είναι τα έθιμα του κάθε τόπου, αυτά που φανερώνουν τη στενή σχέση της θρησκείας με την πολιτιστική του κληρονομιά.

Το Σάββατο του Λαζάρου

Το Σάββατο του Λαζάρου, ομάδες παιδιών γυρίζουν τα σπίτια του χωριού τραγουδώντας το λαϊκό τραγούδι του Λαζάρου. Κρατούν στα χέρια τους βάγια (κλαδιά φοινικιάς) και βάζουν στα κλαδιά τους λουλούδια. Επίσης κρατούν κι ένα καλαθάκι για να βάλουν τ'αυγά, το τυρί, και το χαλλούμι που τους δίνουν οι οικοκυρές. Σε μερικά χωριά οι νοικοκυρές ζητούν από τα παιδιά να πουν το τραγούδι του Λαζάρου γονατιστά για να κλωστήσουν οι όρνιθες τους αυγά. Κάποτε, εκτός από το συνηθισμένο τραγούδι του Λαζάρου, τα παιδιά λένε και τούτο το τραγουδάκι.

Ο Λάζαρος ο δίμητος
ο κοτσιηνοπεθύμητος
ακούσαν τον οι όρνιθες
τζι εκάτσαν να γεννήσουν,
αυκά να κοτσιηνίσουν
το Πάσκαν να φατσήσουν.

Σε πολλά μέρη μαζί τους παίρνουν κι ένα παιδί λιγνό κι αδύνατο για να παριστάνει το Λάζαρο. Το στολίζουν με κίτρινες μαργαρίτες ή λαζάρους. Στην είσοδο του σπιτιού που επισκέπτονται τα παιδιά τραγουδούν το τραγούδι του Λαζάρου. Και όταν φτάσουν στο σημείο που ο Χριστός λέει "Λάζαρε δεύρο έξελθε..." το παιδί πετάγεται πάνω.

Κυριακή των Βαΐων

Η επόμενη μέρα είναι η Κυριακή των Βαΐων ή της Ελιάς όπως τη λένε στην Κύπρο. Οι χριστιανοί παίρνουν στις εκκλησίες κλαδιά ελιάς. Τ' αφήνουν εκεί ως τη γιορτή της Ανάληψης για ν'αγιαστούν. Τότε τα παίρνουν στο σπίτι, κόβουν τα φύλλα, τα φυλάνε σ'ένα σακούλι και καπνίζουν μ'αυτά όλο το χρόνο.

Την Κυριακή των Βαΐων πολλοί άνθρωποι φτιάχνουν ένα σταυρό με δυο φύλλα ελιάς ή ένα κλαδί φοινικιάς. Το σταυρό αυτό το βάζουν στο πέτο τους ή στην εξώπορτα του σπιτιού τους. Η ελιά και η φοινικιά θυμίζουν τη θριαμβευτική είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα, όπου οι άνθρωποι τον υποδέχτηκαν κρατώντας κλαδιά ελιάς και φοινικιάς.

Την ημέρα αυτή πολλές οικογένειες τρώνε ψάρια.

Η εβδομάδα αυτή είναι γεμάτη πένθος. Σταματούν οι διασκεδάσεις και τα γλέντια. Αρχίζουν τα Πάθη. Οι χριστιανοί πηγαίνουν όλοι στην εκκλησία. Οι νοικοκυρές είναι πολυάσχολες. Τρέχουν απ'εδώ, τρέχουν απ'εκεί να καθαρίσουν τα σπίτια τους.

Η Μεγάλη Πέμπτη

Σε πολλά μέρη αυτή τη μέρα ζυμώνουν τα λαμπριάτικα κουλούρια, τα δάχτυλα, τις γλυσταρκές και τις αυκοτές. Βάφουν τ'αυγά με μπογιές ή με τις κίτρινες μαργαρίτες ή με ρίζες ενός φυτού που λέγεται ριζάρι. Τη μέρα αυτή τη λέμε Κόκκινη Πέμπτη ή Κοκκινοπέμπτη.

Το βράδι της Μ. Πέμπτης οι πιστοί πηγαίνουν στην εκκλησία για να ακούσουν τα Δώδεκα Ευαγγέλια και να παρακολουθήσουν την τελετή της Σταύρωσης.

Η Μεγάλη Παρασκευή

Είναι η πιο πένθιμη μέρα της Μ. Εβδομάδας. Σταματούν οι δουλειές. Σε μερικά μέρη πίνουν ξύδι ή τρώνε φαγητά με ξύδι, όπως φακές, κουκιά κλπ για να θυμηθούν το μαρτύριο του Χριστού, που όταν ζήτησε νερό, τον πότισαν ξύδι. Άλλες οικογένειες δε μαγειρεύουν καθόλου γιατί είναι μέρα μεγάλης νηστείας.

Από το πρωί ομάδες παιδιών γυρίζουν με καλάθια και μαζεύουν από τα σπίτια και τους κήπους λουλούδια για να στολιστεί ο Επιτάφιος. Τα κορίτσια αναλαμβάνουν και το στολίζουν με τέχνη και γούστο. Η εκκλησία μοσχομυρίζει από τα τριαντάφυλλα και τους λεμονανθούς. Οι κρίνοι δίνουν μεγαλοπρέπεια. Σε χωριά ή πόλεις που λειτουργούν περισσότερες από μια εκκλησίες, τα κορίτσια συναγωνίζονται ποια θα στολίσουν τον καλύτερο Επιτάφιο.

Το βράδι ψάλλονται τα Εγκώμια ή ο Επιτάφιος θρήνος από κορίτσια που παριστάνουν τις Μυροφόρες και ραντίζουν το Νεκρό Ιησού με πέταλα λουλουδιών.

Έρχεται η ώρα της περιφοράς του Επιταφίου. Μπροστά πηγαίνει ο Σταυρός και τα Εξαπτέρυγα. Ακολουθούν ο Επιτάφιος, οι ιερείς και πίσω ο κόσμος. Τον περιφέρουν γύρω από την αυλή της εκκλησίας. Ο κόσμος σταυροκοπιέται και περνά από κάτω για ν'αγιαστεί. Όταν τον φέρουν μέσα στην εκκλησία, ο κόσμος προσκυνά και ο παπάς δίνει λουλούδια που είναι αγιασμένα. Τα φυλάγουν και μ'αυτά καπνίζουν. Τα παλικάρια που σήκωσαν τον Επιτάφιο παίρνουν τ'αγιασμένα κεριά που έφεγγαν στις τέσσερις γωνίες του και τα φυλάγουν. Τ'ανάβουν όταν βρίσκονται σε δύσκολη θέση αυτοί ή οι οικογένειες τους.

Σε μερικές πόλεις γυρίζουν τον Επιτάφιο με τη συνοδεία μάντας που παίζει πένθιμα εμβατήρια.

Το Μεγάλο Σάββατο

Το πάτωμα της εκκλησίας είναι στρωμένο με μυρτιές και δάφνες. Όταν πει ο ιερέας "Ανάστα ο Θεός..." οι χριστιανοί αρχίζουν να κτυπούν τους σκάμους για να δείξουν τη χαρά τους που αναστήθηκε ο Χριστός. Ο ιερέας σκορπίζει φύλλα δάφνης που συμβολίζουν τη νίκη του Χριστού ενάντια στο θάνατο. Ο κόσμος τα μαζεύει, τα παίρνει στο σπίτι του και μ'αυτά καπνίζει στις δύσκολες ώρες για να φύγει το κακό, γιατί είναι αγιασμένα.

Το μαύρο ύφασμα που σκεπάζει τις άγιες εικόνες πέφτει κι αυτό. Οι καμπάνες κτυπούν χαρούμενα κι ο κόσμος χαίρεται. Αυτή η λειτουργία λέγεται Πρώτη Ανάσταση.

Μετά τη λειτουργία τα παιδιά μαζεύουν ξύλα, κλαδιά και κορμούς δέντρων για την καθιερωμένη λαμπρατζιά, η οποία ανάβεται τη νύχτα της ίδιας μέρας για να καεί το ομοίωμα του προδότη Ιούδα.

Οι νοικοκυρές ζυμώνουν τις μοσχομυριστές φλαούνες κι ετοιμάζουν τα φαγητά τους. Το βράδυ οι πιστοί πηγαίνουν στην εκκλησία για να ακούσουν το άγγελμα της Ανάστασης του Κυρίου, το «Χριστός Ανέστη». Στη συνέχεια επιστρέφουν στο σπίτι, όπου δοκιμάζουν την τύχη τους στο 'τσούγκρισμα' αυγών και κατόπι τρώνε την παραδοσιακή σούπα.

Επιλέγω και κάνω μια από τις πιο κάτω εργασίες

1. Περιγράψω με δικά μου λόγια ένα έθιμο του Πάσχα που γίνεται στην Κύπρο ή αλλού.
2. Γράψω μια συνταγή για ένα παραδοσιακό έδεσμα του Πάσχα.
3. Καταγράψω ένα παραδοσιακό τραγούδι για το Πάσχα